

DRUŠTVO PROFESIONALNIH NOVINARA CRNE GORE

**IZVJEŠTAVANJE MEDIJA O NASILJU U PORODICI:
ZDRAVSTVENA ŠIFRA**

Autorka: Tamara Ivanković

Ministarstvo javne uprave

TELAFOR ZA ŽENE I DRUŠTO ŽENJE NASILJA
PORODICA

bona fide

Sadržaj

Društvo profesionalnih novinara Crne Gore

<https://www.dpncg.me>

1. Uvod	3
2. Cilj istraživanja	4
3. Nalazi istraživanja	6
4. Tabloidni naslovi	8
5. Izvještavanje štampanih medija	10
6. Studija slučaja: Ubistvo u Tuzima	10
7. Studija slučaja 2: Slučaj ljekara KCCG	11
8. Zaključci	13
9. Preporuke	14

I UVOD

Rodno zasnovano nasilje dešava se svakodnevno i u različitim oblicima. Iako nevladin sektor gotovo svakodnevno insistira na ovoj temi, tek slučajevi nasilja s fatalnim ishodom zainteresuju širu javnost, pokrenu lavinu pitanja koja, vrlo često, ostaju bez adekvatnih odgovora i pravovremenih reakcija. Prvobitni šok javnosti vrlo brzo zamjene druge teme, pa i ovi problemi ponovo budu gurnuti u stranu.

Primjetno je da takav pristup imaju i mediji koji rijetko izvještavaju o ovim temama. Uglavnom se tekstovi i prilozi u elektronskim medijima poklapaju sa ekcesnim situacijama, dok je istraživačkih i analitičkih tekstova veoma malo.

Nasilje nad ženama je, tokom posljednje decenije, bilo "endemsko u svakoj zemlji i kulturi", pokazuju podaci istraživanja koje je objavila Svjetska zdravstvena organizacija (SZO).

Fizičko ili seksualno nasilje je, prema tom istraživanju, doživjela svaka treća žena u svijetu. Prema posljednjim podacima koje je objavila SZO sa svojim partnerima početkom 2021, nasilje nad ženama ostaje "poražavajuće rašireno i počinje u upozoravajuće ranom dobu".

Oko 736 miliona žena, odnosno trećina žena u svijetu, bilo je izloženo fizičkom ili seksualnom nasilju tokom života. Oblici nasilja različiti su:

Psihičko nasilje podrazumijeva prijetnje, prinudu, verbalne uvrede i sl. koje narušavaju psihičko zdravlje žene;

Proganjanje predstavlja prijetnje zbog kojih žena strahuje za svoju bezbjednost;

Seksualno nasilje, uključujući i silovanje, podrazumijeva svaku seksualnu radnju na tijelu žene bez njenog pristanka. Navođenje nekoga na te radnje takođe se smatra seksualnim nasiljem.

Seksualno uznemiravanje Konvencija Savjeta Evrope (poznata kao Istanbulska konvencija) definiše kao „*neželjeno ponašanje seksualne prirode (verbalno, neverbalno, fizičko) koje vrijeđa dostojanstvo osobe dovodeći je u ponižavajuću situaciju i stvarajući zastrašujuću atmosferu.*“

Veoma važnu kategoriju u vezi s rodno zasnovanim nasiljem igra i **ekonomsko nasilje**. Ono se ispoljava na drugačiji način od navedenih, ali je jednako opasno – predstavlja zloupotrebu moći, odnosno uznapredovalu poziciju nemoći u koju se žrtva dovodi, budući da zbog uskraćivanja novca ostaje bez elementarne mogućnosti da donosi egzistencijalne odluke.

Još jedan oblik nasilja koji se prepoznaje u vezi s razvojem digitalnih tehnologija jeste **sajber nasilje**. Ono podrazumijeva prijetnje, uvrede, kontrolisanje i sl. pomoću društvenih mreža (Facebook, Instagram, YouTube) i digitalne tehnologije (*e-mail*, mobilni telefoni itd.). Suštinski, sajber nasilje obično podrazumijeva iste situacije nasilja kojima su žene izložene u realnom svijetu, s tim da se te situacije nasilja sada mogu 'prenositi' i dijeliti u javnosti primjenom novih tehnologija. Sajber nasilje je posebno teško jer ga je gotovo nemoguće procesuirati i, uglavnom, još nije prepoznato u zakonima koji se odnose na prevenciju i zaštitu od nasilja nad ženama. *

II CILJ ISTRAŽIVANJA

Sproveli smo kvalitativno i kvantitativno istraživanje izvještavanja ciljne grupe medija tokom posljednje dvije godine koje su specifične po tome što je zabilježen rast slučajeva nasilja u porodici, nakon izbijanja pandemije korona virusa.

Cilj istraživanja bio je da se analizira na koji način mediji u Crnoj Gori izvještavaju o rodno zasnovanom nasilju, posebno s aspekta uloge zdravstvenog sistema u njegovom otkrivanju i prijavljivanju.

Namjera je bila da se identifikuju ključni nedostaci i problemi i skrene pažnja na poštovanje profesionalnih standarda i same svrhe medija (izvještavanje u javnom

interesu) i doprinese naporima civilnog sektora da se u zdravstveni sistem uvede posebna šifra za evidentiranje ove vrste nasilja.

Uloga medija je od izuzetne važnosti u podizanju svijesti građana i institucija, kao i u tome koliko, svojim etičkim izvještavanjem, mogu da utiču na razvoj građanskog društva i poštovanje ljudskih prava koje se u ovakvim situacija krše.

Uvriježeno je mišljenje kako se ono što nije bilo u medijima nije ni desilo, a način na koji oni izveštavaju ključ je za kreiranje javnog mnjenja i donošenje javnih politika. Zbog toga je neophodno unaprijediti oblast izvještavanja o nasilju u porodici i uvesti standarde koji štite dostojanstvo žrtve i doprinose podizanju svijesti javnosti o neprihvatljivosti seksualnog i rodno zasnovanog nasilja.

Poželjno je da u društvu postoji opšti konsenzus da je nasilje u porodici nedopustivo, te da društveni sistem treba da bude uređen i u tom pravcu. Uloga zdravstvenog sistema i medija veoma je važna u tome.

Stvarnost je, kao i obično, nešto drugačija. Napori civilnog sektora da nasilje u porodici dobije zdravstvenu šifru još nisu dali rezultat a trka za profitom i konkurencija tjeraju medije da, zarad prodaje, čitanosti i klikova *igraju na ivici*, svjesni da ponekad krše Etički kodeks novinara/ki i vrijeđaju dostojanstvo žrtve. I upravo zbog toga, često čitamo senzacionalističke tekstove u kojima su istaknute irelevantne činjenice a zabašurena suština – odnos okruženja i institucija prema nasilnicima i njihovim žrtvama.

Osim toga, naše društvo “krasi” patrijarhalna kultura u kojoj je nasilje unutar određene porodice njihova *privatna stvar* u koju se ne treba miješati, a vrlo često žrtva postaje krivac za ono što joj se desilo, odnosno, zato što je prijavila nasilje i nasilnika.

Uloga medija je, i zbog toga, izrazito važna za razbijanje duboko usađenih stereotipa. Pored ostalog, ona se ogleda i u tome da treba da ukažu na činjenicu da nasilje u porodici nije izolovani slučaj kojeg se treba stidjeti i od kojeg bi trebalo okretati glavu, već tortura koju društvo ne smije da dozvoli i da toleriše.

Odgovorno medijsko izvještavanje ne može da zaustavi niti da riješi problem nasilja nad ženama, ali može značajno da doprinese podizanju svijesti o tome, te da mobilize javnost i institucije da aktivnije reaguje na slučajeve nasilja i da se

uključite u prevenciju istog. Takođe, treba da doprinese kreiranju i sprovođenju javnih politika koje bi doprinijele da se u zdravstvenom sektoru dodatno unaprijedi svijest zaposlenih u postupanju sa žrtvama i potrebi uvođenja posebne zdravstvene šifre za žrtve porodičnog nasilja.

Medijski sadržaji koji su bili predmet našeg istraživanja, objavljeni su u periodu od januara 2019. do oktobra 2021. godine u osam printanih i elektronskih medija:

- dnevne novine: Vijesti, Pobjeda, Dan
- online mediji (portal): CDM, Vijesti, RTCG, Pobjeda i Antena M

Istraživanje je urađeno na osnovu analize više od stotinu novinskih članaka iz dnevnih novina i sa portala.

Izveštavanje tri glavna štampana medija pratili smo kroz analizu dvije studije slučaja, odnosno događaje koji su bili u fokusu javnosti u vrijeme našeg istraživanja.

Tokom istraživanja pratili smo poštovanje etičkih smjernica – na koji način su mediji prenosili informaciju, da li je ona bila cjelovita, da li je naslov odražavao sadržaj teksta ili je bio senzacionalistički, da li su korišćene autentične fotografije ili ilustracije. Dodatno, zanimalo nas jer da li medijski izvještaji sadrže podatke o tome da li je zdravstveni sektor bio uključen u slučaj, odnosno, da li je žrtva ranije prijavljivala povrede kao posljedicu porodičnog ili rodno zasnovanog nasilja.

III NALAZI ISTRAŽIVANJA

Rezultati medijske analize ukazuju na to da većina tekstova objavljenih u štampanim i online medijima na ovu temu svoje mjesto nađe u “crnoj hronici”. Tek petina obrađenog sadržaja bavi se nasiljem nad ženama kao društvenim problemom, a ne izolovanim incidentom u porodici. Takođe, medijska pažnja usmjerena je samo na slučajeve fizičkog i seksualnog nasilja, iako je psihičko nasilje takođe zastupljeno.

Budući da je, tokom istraživanja, obuhvaćen prilično dug vremenski period, mogle su se uočiti značajne činjenice. Najvažnija je svakako bila ona koja je ukazala u kojoj mjeri je pandemija koronavirusa uticala na mnoge segmente svakodnevnog

života pojedinca, pa i na samo nasilje. Naime, žrtve porodičnog nasilja bile su dodatno ugrožene tokom pandemije, posebno ranjive grupe koje su u karantinima bile suočene s dodatnim izazovima. Statistika ukazuje da je tokom tog perioda porodično nasilje bilo povećano za 30 odsto, a izuzetak nije bila ni Crna Gora.

Način na koji je obrađana određena vijest, razlikovala se od medija do medija. Ono što je evidentno jeste da se većina pridržavala novinarske etike u izvještavanju, da su se tekstovi uglavnom svodili na prenošenje osnovnih informacija, bez prevelikog zadiranja u intimu aktera. Više detalja saopštavano je uglavnom nakon izricanja sudske presude nasilniku. Pozitivan iskorak predstavljaju tekstovi na portalu CDM-a i u Pobjedi, koji su se bavili nasiljem u porodici kao društvenim problemom.

Primjetno je da u analiziranim tekstovima gotovo da nije bilo informacija o postupanju zdravstvenog sektora u prevenciji i prijavljivanju nasilja u porodici. Informacije su se, uglavnom, svodile na osnovne činjenice ali bilo je i izuzetaka.

Tako je, na primjer, u tekstu koji je 21.08.2019. objavio Dan (prenio ga je i portal CDM) opisano postupanje ljekara Hitne pomoći u Plavu za koje nezvanični sagovornik tvrdi da je neetičko. Novinar je, u tom slučaju, trebalo da pokuša da dobije zvaničnu informaciju o tome zašto se nije postupilo po “algoritmu za porodično nasilje” što je za posljedicu imalo, prema tvrdnjama neimenovanih izvora, da žrtva nije bila adekvatno zaštićena.

Iz Centra za ženska prava su istakli da “protokol o postupanju institucija u slučajevima nasilja u porodici i nasilja prema ženama propisuje obavezu zdravstvenih ustanova da odmah nakon urgentnog pregleda obavijeste policiju i centar za socijalni rad. Zatim, da omoguće žrtvi privatnost tokom pregleda na način da je kontaktira samo osoblje koje je potrebno za pružanje medicinske pomoći bez omogućavanja ulaska drugom osoblju, da sa posebnom pažnjom razgovaraju sa žrtvom nasilja i utvrde da li je žrtva uznemirena, ispoljava li strah od ponašanja počinioca za sebe i ostale članove porodice.”

Dodatno, u Centru za ženska prava ističu kako “institucije, a posebno zdravstvene ustanove koje su često prva adresa na koju se žrtve obraćaju, kako ističu, ne smiju relativizovati nasilje prema ženama i tako ugrožavati bezbjednost žrtava i dodatno ih traumatizovati.”

Jedan od slučajeva neetičkog ponašanja medicinskog osoblja prema žrtvi porodičnog nasilja našao se i na portalu Antena M, 23.07.2021. U njemu se navodi da je zaposlena u Sigurnoj ženskoj kući koja je kao pratnja ženi s iskustvom nasilja posjetila Urgentni centar u Podgorici, svjedočila neadekvatnom postupanju medicinskog osoblja koje je pacijentkinju pustilo da čeka na pregled više od šest sati. Kako je navedeno, na insistiranje da se žena hitno pregleda, od strane medicinskog osoblja dobijeni su sljedeći odgovori: “Svima je hitno, svi negdje žure”, “Ovo nije do nas”, “Mi određujemo ko je hitan slučaj pa prema tome pacijenti ulaze”.

Na portalu RTCG, tokom perioda našeg istraživanja, objavljeno je 15 tekstova o rodno zasnovanom nasilju. Objavljeni događaji bili su na nivou saopštenja UP, sudskih presuda, izjava političara ili izvještaja sa protesta.

Kada je riječ o portalu Vijesti, primjećujemo da je za navedeni period objavljeno 25 tekstova o porodičnom nasilju, ali se takođe uglavnom radilo o informativnim tekstovima o određenom događaju, saopštenjima policije, nadležnog suda, pojedinih političkih zvaničnika. Takođe, bilo je i tekstova koji su govorili o organizovanim protestima u znak podrške žrtvama porodičnog nasilja.

Portal CDM je u naznačenom periodu objavio 35 tekstova, portal Pobjeda 53, a Antena M 24.

Pojedini portali su u okviru tekstova o rodno zasnovanom nasilju iznosili i statističke podatke vezane za tu temu. Tako je na CDM-u, 16.08.2019, objavljeno istraživanje OEBS-a o nasilju nad ženama u Crnoj Gori, urađeno na ukupnom uzorku od 1.227 ispitanica. Prikupljeni podaci pokazuju da je 11 anketiranih žena izgubilo bebu zbog fizičkog ili seksualnog nasilja sadašnjeg ili bivšeg partnera. U tom dokumentu takođe je navedeno da su tri žene izjavile da su zbog zlostavljanja ostale trudne. U istraživanju je navedeno i da 83 odsto žena koje su doživjele fizičko i/ili seksualno nasilje od sadašnjeg partnera nijesu kontaktirale policiju ili drugu organizaciju zbog nedostatka povjerenja u institucije. Navedeno je i da se 19 žena požalilo da je usred zlostavljanja zadobilo prelome, slomljene kosti, razbijene zube. Unutrašnje povrede zabilježene su kod devet ispitanica, dok je modrice ili ogrebotine dobilo njih 51.

IV TABLOIDNI NASLOVI

Što se fotografija tiče, svi navedeni portali uglavnom su postavljali ilustracije čime nisu narušili privatnost sudionika u određenom slučaju. Riječ je, uglavnom, o tekstovima novijeg datuma dok, kada je riječ o nešto starijim tekstovima, nije bilo moguće imati uvid u ilustracije koje su pratile priloge, budući da one nisu više bile on line dostupne.

U objavljenim tekstovima, međutim, vrlo često nije poštovan novinarski Kodeks kada je riječ o naslovima. Naime, mnogi od njih bili su tabloidni, neprofesionalni i neetički, iako je tekst koji su pratili uslijedio najčešće bio u granicama etičkog izvještavanja. To ukazuje na tendenciju pojedinih portala da se, i kada izvještavaju o ovako osjetljivim temama, služe senzacionalističkim naslovima kako bi povećali čitanost.

Osim toga, u naslovima je vrlo često narušavana i pretpostavka nevinosti. Tako je 30.09.2021. portal Antena M objavio tekst pod naslovom „Karabuško polje: Ubio suprugu, ranio tasta i pobjegao, policija ga traži“, a na osnovu nezvanične informacije OKC-a Uprave policije tom mediju.

I portal RTCG je, 22.10.2021, objavio tekst pod naslovom „Ubio suprugu, ranio kćerku, pa izvršio samoubistvo?“, a povodom nedavnog događaja u Petnjici u kojem su dvije osobe tragično preminule, a jedna teško povrijeđena.

Isti naslov objavio je i portal Vijesti, dok su CDM, Pobjeda i Antena M informaciju naslovili „Porodična tragedija u Petnjici: Ubio suprugu i ranio ćerku, pa sebi presudio“ iako je u saopštenju policije navedeno da je riječ o sumnji, pošto istraga nije završena.

Jedno od načela Kodeksa novinara/novinarki Crne Gore glasi:

Kodeks novinara/novinarki Crne Gore

(Osnovna načela)

“7. Novinar/novinarka je dužan/dužna da se krajnje pažljivo odnosi prema privatnom životu ljudi.

Pravo na privatnost obrnuto je srazmjerno značaju javne funkcije koju pojedinac obavlja, ali je i u tim slučajevima nužno poštovati ljudsko dostojanstvo.

8. Novinar/novinarka je dužan/dužna da štiti integritet maloljetnih osoba, kao i pripadnika marginalizovanih i ranjivih grupa.

1.2. Tačnost

(b) Pravo javnosti da zna ne može biti opravdanje za senzacionalističko izvještavanje.

Stoga, novinari/novinarke ne smiju iskrivljivati informacije pretjerivanjem, neadekvatnim naglašavanjem jednog aspekta priče ili jednostranim izvještavanjem.”

(Institut za medije Crne Gore, Kodeks novinara/novinarki Crne Gore)

V IZVJEŠTAVANJE ŠTAMPANIH MEDIJA

1. STUDIJE SLUČAJA

Studija slučaja: Ubistvo u Tuzima

Posljednjeg septembarskog dana javnost je potresla vijest o ubistvu devetnaestogodišnje Š.B. iz Tuzi i ranjavanja njenog oca. Svi mediji prenijeli su informaciju, koja je bila najavljena na naslovnim stranama Pobjede i Dana, dok je Vijesti nisu objavile na prvoj strani.

Dan i Pobjeda takođe su širi tekst plasirali u okviru rubrike Hronika - Dan na 9 strani, Pobjeda na 10 i 11 strani. Tekstove su pratile fotografije sa mjesta događaja. U ND Vijesti tekst o tom događaju je objavljen u dnu 10. strane, takođe uz fotografiju sa mjesta događaja.

Iako je uređivački tim Pobjede tragediji posvetio dvije strane, tekst o tom događaju opremljen je u senzacionalističkom stilu, pa naslovni blok glasi: “Teški

zločin iz strasti: Na Karabuškom polju u Tuzima na pragu porodične kuće izrešetana devetnaestogodišnjakinja, teško ranjen njen otac”.

U istom stilu u tekst su uvršteni detalji poput navoda “U jednom trenutku čuli su se bolni jecaji u blizini porodične kuće, gdje se dogodio zločin. Komšija je prošaputao da je riječ o majci ubijene djevojke. Ušla je u dvorište kuće i obrušila se na policijace. ‘Sad ste došli’ - kazala je i opsovala”.

Četiri dana kasnije list Dan je predaju osumnjičenog I. Đ. ilustrirao fotografijom, navodeći da je iz privatne arhive. Istu vijest nijesu prenijeli Vijesti i Pobjeda, koji su o tome čitaoce izvjestile na svojim portalima.

ND Vijesti su protest u Tuzima, organizovan zbog tragičnog događaja, ispratili tekstem pod naslovom “Nije samo ubica odgovoran što Šejle danas nema?”, koji je objavljen na udarnoj poziciji 10. i 11. strane.

Pobjeda je isti događaj ispratila tekstem pod naslovom “Institucije zatajile, utvrditi ko nije radio posao” koji je takođe zauzeo centralno mjesto na 6. i 7. strani. Tekst je upotpunjen fotografijama sa protesta iz Tuzi.

Tri štampana medija su ispratila i ostale informacije o ovom događaju, ali ni u jednoj od njih nije sadržan podatak da li je osumnjičeni za ubistvo ranije bio poznat istražnim organima, kao ni da li se Š.B. nekada javljala zdravstvenom sistemu kao žrtva nasilja.

Mediji su temeljno ispratili događaje, plasirajući poruke kojima se od države traži veća zaštita za žrtve nasilja. Moglo bi se polemisati da li je takvim izvještavanjem kršena pretpostavka nevinosti osumnjičenog i vršen tzv. neprimjeren uticaj na sud, jer su detaljno prenijeti sadržaji sa protesta ovim povodom na kojima je sugerisano i koliko treba da bude kažnjen za zločin. Sa aspekta zdravstvene struke, ni jedan medij nije otvarao temu odgovornosti ovog resora za efikasnije procesuiranje i evidenciju nasilnika.

Studija slučaja 2: Slučaj ljekara KCCG

Sredinom oktobra ginekolog dr N.J. priveden je na radnom mjestu u Kliničkom centru Crne Gore zbog toga što je, kako su prenijeli mediji, odbio da pregleda navodnu žrtvu silovanja i porodičnog nasilja, a sa nalogom tužilaštva da se utvrdi da li je nad njom izvršena nasilna polna radnja. Kako je tada rečeno, ljekar je poštovao interne medicinske procedure koje nalažu da takvoj vrsti pregleda, po protokolu, treba da prisustvuju tri ljekara. Nakon toga, pripadnici policije odveli su ga na informativni razgovor u Centar bezbjednosti.

Ovaj slučaj, barem kada je riječ o tri štampana medija koja su nam bila u fokusu istraživanja, nije se našao na svim naslovinim stranicama.

Prvi koji je objavio tu informaciju bio je ND Vijesti, 15.10.2021. Vijest se našla na naslovnoj strani štampanog izdanja. Tekst pod nazivom "Ljekar priveden jer je radio svoj posao" i nadnaslovom "KC i Ljekarska komora zvanično tražili objašnjenja od policije i Tužilaštva" objavljen je na drugoj strani. Iz Višeg državnog tužilaštva, novinarkama Vijesti nije odgovoreno zbog čega je tužiteljka naložila policiji da prikupi obavještenja od dr N.J., nakon što je odbio da sam, bez konzilijuma, pregleda žrtvu seksualnog nasilja. Kako su istakle, nije odgovoreno ni da li postoje smjernice za postupanje u takvim situacijama, odnosno, da li nalaz, da bi bio validan na sudu, mora potpisati konzilijum ljekara ili to može da uradi samo jedan ljekar.

Tekst je sadržao i reagovanje Kliničkog centra Crne Gore u kojem je, u odgovoru Vijestima, rečeno da su zvanično tražili objašnjenje zašto su pripadnici kriminalističke policije priveli dežurnog ljekara jednog odjeljenja koji je, po njihovim riječima, poštovao interne procedure. Naveli su i da iako su, u prethodnom dogovoru sa nadležnim tužiocem, prihvatili standardizovanu proceduru naloženog pregleda, a onda se poslije sat predomislili i na, prema njihovom uvjerenju, nedoličan način, uz prijetnju prinudnim privođenjem, doktora sprovedli na saslušanje. Time je, kako su kazali, osim što je njihovom kolegi pričinjena "užasna neprijatnost", jedno odjeljenje više od jednog sata ostalo bez najstarijeg, najiskusnijeg i dežurnog ljekara čime je moglo biti ugroženo više života.

Prenijeto je i reagovanje predsjednice Ljekarske komore dr Žanke Cerović. Ona je izjavila da je privođenjem ljekara iz dežurstva mogla da bude nanešena

nesaglediva šteta svim hospitalizovanim pacijentima na tom odjeljenju, ali i potencijalnim hitnim slučajevima koji su mogli da budu kandidati za operaciju. Poručila je i da se neće na ljekarima 'lomiti koplja' dok policija i tužilaštvo prebacuju odgovornost jedni na druge zbog prethodnih, nažalost, fatalnih slučajeva zbog kojih su opravdano u žiži. Dodala je: "Da sam ja bila na mjestu kolege, sigurno ne bih dobrovoljno pošla u policiju. S lisicama na rukama bi morali da me sprovedu"

Tekst su pratile fotografije Kliničkog centra, ginekologa N.J. i predsjednice Ljekarske komore.

Dan kasnije, informaciju o tome objavio je i dnevni list Dan. Tekst pod naslovom "Svi radili po zakonu" objavljen je na šestoj strani. Novinar tog medija prenio je informaciju Vijesti, ali i saopštenje Uprave policije u kojem je rečeno da su službenici Centra bezbjednosti Podgorica 11. oktobra postupali po nalogu višeg državnog tužioca i u skladu sa zakonom. Tada su i najavili radni sastanak predstavnika Uprave policije, tužilaštva i Kliničkog centra Crne Gore, radi, kako su precizirali, usaglašavanja procedura.

Dana 25.10. dnevna novina Pobjeda je objavila tekst pod naslovom "Miketić: Žrtva nije smjela da čeka pregled" u kojem je predsjednik Udruženja ginekologa Crne Gore, dr Vojislav Miketić, novinarki Pobjede kazao da je obaveza ljekara da pregleda svakoga i da ostaje nejasno zašto dr N.J. to nije uradio. Naglasio je i da su upoznati s nedavnim ishodom sastanka sa predstavnicima UP i VDT, te da će ubuduće svaki ginekolog moći sam da pregleda žrtvu i napiše o tome izvještaj. Doktor Miketić je kazao da je time što se desilo poslata loša poruka. Taj događaj, po mišljenju sagovornika Pobjede, predstavlja ozbiljan organizacioni propust sa kojim se trebalo suočiti, jasno ga definisati i spriječiti mogućnost da se isti ponovi.

On se osvrnuo i na istupanje predsjednice Ljekarske komore rekavši da želi da ga shvati kao ishitreno i da je vjerovatno ono nastalo zbog manjka adekvatnih informacija ili dezinformacija o organizacionom ustrojstvu GAK-a.

U tekstu se našlo i reagovanje Centra za ženska prava koji događaj vide kao još jedan u nizu slučajeva koji pokazuju manjak senzibiliteta i odgovornosti u postupanju prema ženama sa iskustvom nasilja.

Iako je tekst tretirao vrlo aktuelnu temu u kojem je novinarka imala i adekvatnog sagovornika, u ovom slučaju, međutim, evidentan je nedostatak analitičkog pristupa budući da nije sadržao stavova nikoga od potencijalnih sagovornika tzv. druge strane.

Tekst je najavljen na naslovnoj strani Pobjede, a objavljen na centralnom mjestu na 6. i 7. strani. Uz tekst, stajale su i fotografije KCCG, te ljekara Vojislava Miketića i N.J.

Reakcija na prethodni tekst uslijedila je sutradan, 26.10.2021. Tom prilikom oglasila se Ljekarska komora koja je negirala navode da je ginekolog koji je odbio da pregleda žrtvu silovanja napravio propust te da je KCCG pokušao da zataška cijeli slučaj. Osim toga, predsjednica Komore, Žanka Cerović, kazala je da je policija od dr N.J. tražila vještačenje, a ne pregled.

Dr Cerović je negirala i da je Klinički centar pokušao da zataška cijeli slučaj kao i to da je napravljen propust.

VI ZAKLJUČCI

Profesionalno izvještavanje i medijska pokrivenost od ključne su važnosti za podizanje svijesti kada je riječ o rodno zasnovanom nasilju. Samo kvalitetno informisana javnost može imati priliku da aktivnije reaguje na slučajeve nasilja i da se uključi u prevenciju istog. Mediji, takođe, treba da pomognu kreiranju i sprovođenju javnih politika koje bi doprinijele da se u zdravstvenom sektoru dodatno unaprijedi svijest zaposlenih u postupanju sa žrtvama.

Analiza izvještavanja pet portala i tri štampana medija ukazala je da su slučajevi rodno zasnovanog nasilja neravnomjerno medijski pokriveni i vrlo često svedeni na prenošenje osnovnih informacija, bez zalaženja u srž tog društvenog problema. Osim toga, u tim tekstovima je uloga zdravstvenog sistema vrlo malo ili gotovo nimalo zastupljena.

Tekstove su vrlo često pratili senzacionalistički i dramatični naslovi i podnaslovi koji su vrlo često kršili pretpostavku nevinosti, ali i odvrćali pažnju publike sa pitanja društvene i institucionalne odgovornosti u prevenciji nasilja i zaštiti žrtava.

VII PREPORUKE

1. Potrebna veća saradnja nevladinih organizacija koje se bave ovom problematikom i medija
2. Stalna edukacija o potrebi analitičkog pristupa temama i potrebe uvođenja posebne šifre u zdravstvenom sistemu za nasilje u porodici
3. Novinarima i novinarkama, urednicima/urednicama preporučuje se da vode računa o rodno osjetljivom izvještavanju, da se izbjegava upotreba stereotipa u prikazivanju žena i muškaraca, da se izbjegavaju senzacionalistički naslovi i posveti više pažnje istraživačkim tekstovima.
4. Mediji treba podstiću novinare i novinarke da kontinuirano pišu o problemu nasilja u porodici
5. Mediji se moraju aktivnije uključiti u prevenciju nasilja nad ženama, kako bi zajedničkim snagama i upornošću pokušali da utiču na promjenu svijesti našeg društva. To je izuzetno zahtjevan zadatak, ali i jedini način da se doprinese razvoju pravih vrijednosti unutar zajednice.

Konačno, kolegama i koleginicama preporučijemo priručnik **“UN WOMAN PRIRUČNIK ZA IZVJEŠTAVANJE O RODNO ZASNOVANOM NASILJU – BH”** koji donosi korisne preporuke novinarima i novinarkama koje se profesionalno bave ovom temom. Neke od njih su:

- **Koristite više od jednog izvora – možete uključiti NVO ili neke institucije.**
- **Ukoliko pišete o konkretnom slučaju, posmatrajte ga u širem kontekstu – koliko je slučajeva nasilja u porodici do sada prijavljeno, da li su i kako procesuirani, kome se žene koje trpe nasilje mogu obratiti za pomoć, itd.**

- Bavite se generalno problemom nasilja nad ženama, ne samo jednim slučajem.
- Pratite kontinuirano rad institucija – kako rade policija, tužilaštva, zdravstveni sistem, centri za socijalni rad...
- Pišite i o drugim oblicima nasilja nad ženama osim fizičkog.
- Promovišite postojanje SOS telefona.

Ukoliko pišete o nasilju nad ženama, ne radite sljedeće:

- Ne otkrivajte identitet žrtve, nasilnika, djece, ni na koji način.
- Nemojte koristiti generičke slike koje prikazuju krv, modrice, brutalnost ili samu žrtvu i nasilnika.
- Ne oslanjajte se samo na policijske izvještaje i izjave rodbine ili komšija.
- Izbjegavajte senzacionalističke rečenice, dramatične naslove i podnaslove,
- Ne pišite o ovoj temi samo onda kad se desi slučaj nasilja ili ubistva.

Ministarstvo javne uprave

TELEFON ZA ŽENE I ŽRTVE NASILJA
PSIHOLOGIJA

bona fide

